

Rapport om resultaterne fra web-analysen 2010

Ligesom i 2008 har GBF indhentet oplysninger fra medlemmerne om nogle udvalgte emner med relation til arbejdet i gymnasiebestyrelserne. Oplysningerne er indsamlet ved hjælp af et web-baseret spørgeskema, som har været tilgængeligt for medlemmerne i nogle uger i december/januar 2009/10.

Skemaet har 21 spørgsmål, heraf 13 lukkede og 5 åbne samt 3 som kombinerer disse to svarformer. Det blev besvaret af 102 bestyrelsesformænd, hvilket er 81% af medlemmerne. Analysen i 2008 havde en svarprocent på 84.

Repræsentativitet

De 102 besvarelser har stort set samme fordeling på landets fem regioner som samtlige medlemmer har i medlemslisten, dog således at svarprocenten er lavere i Hovedstadsregionen og højere i region Sjælland end i resten af landet. Besvarelserne om gymnasiets antal elever stemmer også med de faktiske forhold.

Kombineret med den høje svarprocent anser vi derfor de indhentede oplysninger for at være repræsentative og uden store skævheder i forhold til synspunkter og holdninger hos den samlede gruppe af bestyrelsesformænd.

Svarfordelingerne vedrørende region og gymnasiestørrelse fremgår af tabel 1 og 2 sidst i rapporten.

Bestyrelsesformændenes baggrund

Erfaring og høj alder

Erfaring og høj alder er karakteristisk for bestyrelsesformændene. Det fremgår af tabel 3-5 vedrørende alder og erhvervsbaggrund.

Godt halvdelen af formændene er over 60 år, og ingen er under 40. Syv procent er mellem 40 og 50 år, og godt 40% er mellem 50-60 år. I forhold til 2008-analysen er formændene dermed rykket et par år op – hvilket stemmer med at udskiftningerne ikke er mange.

Fordelingen på køn er også skæv. Den fremgår ikke af analysen, men kendes fra medlemslisten. Kun 20 af formændene er kvinder, svarende til 16%. Hovedstadsregionen har den laveste andel, pænt fulgt af region Midtjylland. De 16% kan sammenlignes med andelen af kvindelige gymnasierektorer, som er 20%.

Ser man på formændenes erhvervstilknytning, er seks ud af ti

ansat, mens to ud af ti har eget firma. Hertil kommer så en fjerdedel, som er pensionerede. (Det skal bemærkes, at man her kan tælle med i flere kategorier).

Mange fra uddannelses-
verdenen

Hvad angår erhvervsbaggrunden angiver over halvdelen at de er mest præget af uddannelsessystemet, hvilket stemmer med at et stort antal formænd enten er professorer, rektorer eller dekaner på universiteterne og på seminarier og professionshøjskoler, eller direktører og ledere på erhvervsskoler eller inden for andre uddannelser. Knap 20% nævner den offentlige forvaltning som erhvervsbaggrund, og omkring 40% nævner det private erhvervsliv, som bidrager med et stort antal direktører og bestyrelsesmedlemmer, inklusiv et antal advokater.

I kølvandet på spørgsmålene om erhvervsbaggrund bad vi i et åbent spørgsmål formændene angive hvilken erfaringsbaggrund der er den bedste for en gymnasiebestyrelsesformand. En gennemgang af svarene viser, at ledelseserfaring og erfaring med bestyrelsesarbejde fremhæves som de to vigtigste erfaringsområder.

Uddannelse kombineret
med erhvervsliv

Spørgsmålet er så, om det er vigtigst at erfaringerne med disse områder kommer fra uddannelsessystemet, det private erhvervsliv eller den offentlige administration. Her mener en stor andel af bestyrelsesformændene at erfaringer fra uddannelsessystemet er vigtigst. Lige så mange mener dog, at en kombination af erfaringer fra erhvervslivet og fra uddannelsessystemet bør have førertrøjen.

Herefter kommer to lidt mindre svargrupper, nemlig én som fremhæver de erfaringer som kan hentes alene i det private erhvervsliv, og én som fremhæver erfaringerne fra den offentlige administration. Også kendskab til politik og til selveje nævnes som vigtige videns- og erfaringsområder.

Sluttelig er der i besvarelserne mange enkeltpåpegninger af nyttige kvalifikationer. Som et eksempel kan nævnes 'almen dannelse' - blot til eftertanke.

Få udskiftninger

Som nævnt i forbindelse med formændenes alder har der kun været et begrænset antal udskiftninger i bestyrelserne siden starten i 2006. Det ses af tabel 6. I alt 76% af de nuværende formænd har været med fra begyndelsen af interim-perioden, og 92% har haft formandsposten siden 2007. De sidste otte procent er så kommet til i 2008 eller 2009.

Stabiliteten bekræftes af, at kun 10% regner med at fratræde posten, når udpegningsperioden udløber med udgangen af marts 2010. Der er således 90% der ønsker at fortsætte, hvis de bliver udpeget. De 10% som ikke ønsker at fortsætte, har alle været med fra 2006 eller 2007.

Mens bestyrelsesformændene altså er ret stabile, er der mere udskiftning på rektorsiden. Elleve procent af bestyrelsesformændene har haft rektorudskiftning i deres tid, og 37% forudser at et rektorskifte på deres gymnasium er sandsynligt inden for fem år. Det er oftere de små end de store gymnasier der har skiftet rektor, og et rektorskifte inden for fem år imødeses oftere i region Hovedstaden end i resten af landet.

Bestyrelsesformændenes indsats

50-100 timers arbejde
om året

Det er svært at tælle eller veje en bestyrelsesmands arbejde eller indsats. Vi har alligevel spurgt hvor mange timer hver især bruger på bestyrelsesarbejdet. Som det ses af tabel 7, er mellem 50 og 100 timer pr år det almindeligste svar. Det gælder for 52%, mens 27% bruger mellem 100 og 200 timer. Kun 5% bruger mere end 200 timer, mens 16% bruger mindre end 50.

Der er en klar sammenhæng mellem arbejdsindsatsen og antallet af elever på gymnasiet. Jo større gymnasium, jo flere timer bruger bestyrelsesformanden.

I forhold til den forrige analyse fra 2008 er arbejdsbyrden dog alt i alt blevet mindre, eller også har formændene fået mere rutine. Dengang svarede den ene halvpart af formændene færre end hundrede timer, og den anden flere end hundrede timer. I den nye analyse er de tilsvarende andele to tredjedele og én tredjedel.

Måske skal formandens honorar ses i sammenhæng hermed. Der var mange protester da honoraret blev nedsat efter udløbet af 2006, som var interim-året. Honoraret ligger nu typisk på 40.000 kr om året – mindre for de 'små' og større for de 'store' gymnasier. Vi har spurgt formændene hvad honoraret burde lyde på.

Større honorar

Godt en tredjedel mener at det nuværende honorar er passende, mens knap 60% mener at det skulle være højere, og 5% lavere. Mellem 40 og 60.000 kr pr år får således størst tilslutning, se tabel 8.

Der er en helt klar sammenhæng mellem formændenes opgørelse af arbejdstiden og deres vurdering af hvor stort honoraret bør være. Arbejder man mere end hundrede timer om året, mener 80% at honoraret skal være højere end 40.000 kr, og arbejder man mindre end 100 timer er tallet 46%.

Vi har også spurgt formændene om deres indsats har betydet noget for gymnasiet. I alt 36% svarer 'Ja, helt afgjort', og 62% svarer mere beskedent 'Ja, det tror jeg'. De sidste 2% holder sig til 'Nej, ikke noget mærkbart'.

Også her er der en klar sammenhæng med arbejdsindsatsen.

Dem der arbejder meget, er langt mere tilbøjelige til at mene at deres indsats helt klart har betydet noget for gymnasiet, end dem der arbejder mindre. Tilsvarende har de få der ikke har gjort noget mærkbart for gymnasiet, heller ikke slidt sig op.

Fusioner og sammenlægninger

I gymnasiedebatten er fusioner blevet et varmt emne. Vi har spurgt formændene om det kan anses for sandsynligt at en fusion eller en sammenlægning kommer på tale for deres gymnasium, hvis man ser fem år frem. Som det ses af tabel 9 svarer mere end halvdelen, nemlig 56%, nej hertil, mens 44% finder en fusion eller en sammenlægning sandsynlig inden for de nævnte fem år. 23% mener at det kan ske med et andet gymnasium, og 14% med en anden ungdomsuddannelse. De sidste 7% mener at begge muligheder står åbne.

Region Nordjylland adskiller sig fra de andre regioner på dette punkt. Som det ses af tabel 10 er der i Nordjylland kun en enkelt bestyrelsesformand som mener at en fusion eller sammenlægning er sandsynlig. Det svarer til 8%, som skal sammenholdes med de nævnte 44% for hele landet.

Modstand mod fusioner

Tallene ovenfor underbygges af kommentarerne til spørgsmålet. Her fremgår det at bestyrelsesformændene i stort omfang er negative over for idéen om fusioner. Der er omkring en halv gang så mange negative som positive.

Hos de negative fremhæver man at stordrift sjældent fører til pædagogiske eller økonomiske fordele og at det er svært at opretholde forskellighederne efter en fusion. Man ser dog gerne et tættere samarbejde med andre ungdomsuddannelser, og gerne et samarbejde i administrative fællesskaber. Men som et af svarerne lyder: 'Der kommer nok et siciliansk tilbud'.

Hos de positive fremhæver man campus-modellen eller by-skolemodellen, og peger på at samarbejde sikrer en nemmere overgang mellem uddannelserne. Især for udkantsgymnasierne ses en fusion som en mulighed der kan ændre afviklingsperspektivet til et udviklingsperspektiv.

Mange administrative fællesskaber

I forbindelse med idéen om samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner har vi spurgt om gymnasierne er med i et administrativt fællesskab.

I 78% af tilfældene er svaret ja, og det fremgår at de mest forekommende fællesskaber er IT-fællesskaber og løn-fællesskaber. Som nummer tre kommer regnskabsfællesskaberne. Se tabel 11.

Ud over de allerede oprettede fællesskaber har to tredjedele af

gymnasierne planer om at oprette yderligere fællesskaber. Her nævnes igen IT og løn, samt bygningsvedligeholdelse og en psykologiordning.

Økonomiudvikling og bygninger

Gymnasiets økonomi vil altid være et område som bestyrelserne er stærkt optaget af. Vi har spurgt hvordan økonomiudviklingen de næste 3-5 år bedømmes af den enkelte formand.

Optimisme og
pessimisme

Her står pessimismen og optimismen lige. Som det ses af tabel 12 regner 40% med at de økonomiske vilkår bliver som nu, og de resterende 60% deler sig i to næsten lige store grupper, hvor den ene mener at vilkårene bliver ringere, og den anden at de bliver bedre.

Pessimisterne, som nok vil kalde sig selv realister, peger på at gymnasierne lige som de andre ungdomsuddannelser vil blive udsat for politisk bestemte nedskæringer via justeringer i taxameteret.

Bygningerne kan give
luft i økonomien

Optimisterne, derimod, hæfter sig ved at bygningsoverdragelsen muligvis kan give lidt mere luft i økonomien. Der er dog stor usikkerhed herom, og nogle af pessimisterne nævner også bygningerne som en økonomisk trussel.

Disse synspunkter skærpes af svarene på spørgsmålet: 'Ser du særlige problemer eller vanskeligheder i at overtage bygningerne'. Knap en tredjedel svarer ja, mens flertallet ikke finder overdragelsen problematisk (tabel 13).

Nedslag i købspris

I kommentarerne til besvarelsen af dette spørgsmål er der en klar overvægt af bekymring for, om nedslaget i købsprisen for misligholdte bygninger bliver stort nok til at dække de udgifter, som nu påhviler gymnasierne. Næsten to ud af tre nævner denne usikkerhed. Arbejdstilsynets krav til bygnings- og lokaleforbedringer indgår her.

Ganske få kritiserer elevprognoserne, som influerer på prisfastsættelsen, mens andre få er utilfredse med tidsforløb og forsinkelser. Tilsvarende peges der på, at der er tale om en ulige forhandlingssituation mellem gymnasierne og staten, og en enkelt bestyrelsesformand kritiserer selve betalingsevne modellen. I alt fire kommentarer peger på at gymnasierne ikke har kompetence nok til en bygningshandel, og at ejerrollen kan risikere at flytte fokus fra gymnasiets kerneopgaver.

Problemer og udfordringer

Spørgsmålet 'Hvad er gymnasiets største udfordringer og problemer' har affødt mange kommentarer. Men muligvis skulle for-

muleringen have været lidt anderledes, for som en af besvarelserne lyder: 'Gymnasiet har ingen problemer – kun udfordringer', hvilket også mærkes på de øvrige svar, som i høj grad beskæftiger sig med udfordringerne.

Formændenes overvejelser kan beskrives inden for fem områder: Elevrekrutteringen, Økonomien, Organisation og ledelse, Lærerstaben og Styring og politik.

Elevrekruttering	<i>Elevrekrutteringen</i> nævnes i op mod hver anden af besvarelserne, og i sammenhæng hermed nævnes også den udfordring som ligger i konkurrencen mellem gymnasierne og udviklingen af selve gymnasieuddannelsen. Mange formænd peger på at tilgangen skal sikres gennem en høj faglig standard, som bygger på kvalitet og innovation. Svigtende elevtilgang er i stort omfang et problem for udkantsgymnasierne, hvor især drengene falder fra, og derfor skal gymnasieuddannelsen samtidig fremstå som moderne og tiltrækkende – også for unge fra ikke uddannelsesvante miljøer.
Økonomi	At have elever nok er afgørende for <i>økonomien</i> , som da også nævnes lige så ofte som rekrutteringen. Økonomien kædes i stort omfang sammen med bygningsoverdragelsen, og det fremhæves her at det er vigtigt at sikre at bygningerne fremstår moderne og tidssvarende. Økonomistyring er en udfordring og derfor et vigtigt område for bestyrelserne.
Organisation	Hver sjette formand fremhæver at det er nødvendigt med en <i>organisatorisk</i> modernisering af gymnasiet for at sikre samspillet mellem ledelse og lærere, og for at bidrage til at der skabes attraktive arbejdspladser. Det handler om forandringsparathed, så administration og organisation kan tilpasses både indholdsreformen og selvejet. Som modspil hertil beklager en enkelt formand at Pædagogisk Råd ikke har magt som før.
Lærerne	Ligeledes hver sjette nævner <i>lærerstaben</i> som en udfordring. Dels fordi der kan blive mangel på lærere, dels fordi overenskomsten kan være hindrende for udvikling. Også her fremhæves nødvendigheden af at sikre gymnasiet som en attraktiv arbejdsplads, hvor forældede GL-holdninger er fjernet.
Styring og politik	<i>Styring og politik</i> er også en udfordring. Sammen med en enkelt bemærkning om manglen på langsigtede politiske beslutninger er der her enighed om, at der er en reel konflikt mellem den statslige detailstyring og selve idéen om selveje. I GBF-analysen fra 2008 var denne anke et absolut hovedemne – som altså stadig er aktuelt.

Bestyrelsesforeningens opgaver

Det åbne spørgsmål 'Hvilke emner bør Bestyrelsesforeningen beskæftige sig med eller gøre noget ved?' er blevet taget godt

Bekæmp
detailstyringen

imod af samtlige bestyrelsesformænd. Nogle få benytter endda lejligheden til at bemærke, at foreningen er på det rette spor.

Helt overvejende peger besvarelsene dog på at GBF skal gøre en stor indsats for at bekæmpe den statslige detailstyring og dermed styrke selvejet. Foreningen skal kæmpe for mere frihed til decentrale beslutninger og mindre bureaukrati.

Dernæst bør foreningen fokusere på problemerne med at sikre økonomien og undgå nedskæringer. I den sammenhæng nævnes udkantsområderne som et særligt problem. Økonomistyring og ressourceregnskaber indgår som værktøjer der bør udvikles.

Det tredje vigtige område er, at GBF skal være mere politisk orienteret og have en markant profil i forhold til uddannelsespolitikken, herunder hele ungdomsuddannelsesområdet. Man ser gerne et styrket samarbejde med Rektorforeningen (en enkelt advare dog mod at blive 'sovset ind'). Også GL nævnes.

Endnu et vigtigt område er rektoransættelserne, rektorløn og resultatløn, som foreningen bør beskæftige sig med.

Sluttelig nævnes bygningsoverdragelsen, at undgå tvangsfusioner, styrkelse af gymnasiets ledelse og organisation, samt fokus på selve gymnasieuddannelsen.

Svarene på sidste spørgsmål 'Har du bemærkninger i øvrigt til foreningens bestyrelse?' tager form af en roseklub. Og tak for det.

Generelt er man således meget tilfreds med bestyrelsens arbejde. De regionale møder fremhæves, og man noterer at GBF er blevet mere synlig. Dog skal man huske de store linjer, og optræde oftere i medierne.

Skarpere profil og
mere indflydelse

Så ønsket fra bestyrelsesformændene er: Vi ser gerne at foreningen får en skarpere profil og mere indflydelse. Og vi ser gerne mere samarbejde med Rektorforeningen, men det er ikke rektorerne der skal sætte dagsordenen.

Bestyrelsen kvitterer herfor med at sige tak for besvarelsene.

Februar 2010

Tabeller

GBF-webanalyse 2010

Tabellerne omfatter de lukkede spørgsmål
Besvarelserne af de åbne spørgsmål fremgår kun af tekstafsnittet

Tabel 1 I hvilken region ligger gymnasiet?		
Nordjylland	12	12%
Midtjylland	27	26%
Syddanmark	20	20%
Sjælland	18	18%
Hovedstaden	25	24%
I alt	102	100%

Tabel 2 Hvor mange elever har I på dit gymnasium?		
Under 500	31	30%
Mellem 500 og 800	53	52%
Over 800	18	18%
I alt	102	100%

Tabel 3 Hvilken aldersgruppe hører du til?		
Under 40 år	0	0%
40-50 år	7	7%
50-60 år	42	41%
Over 60 år	53	52%
I alt	102	100%

Tabel 4 Hvad er din erhvervstilknytning?	Note: Multiple besvarelser forekommer	
Ansæt	61	60%
Eget firma, selvstændig	22	22%
Pensioneret	24	24%
Total	107	106%
I alt	101	100%
Ubesvaret	1	

Tabel 5 Hvad er din erhvervsbaggrund mest præget af?	Note: Multiple besvarelser forekommer	
Det private erhvervsliv	39	38%
Den offentlige forvaltning	18	18%
Uddannelsessystemet	54	53%
Total	111	109%
I alt	102	100%

Tabel 6 Hvor længe har du været formand?		
Siden 2006 (interimbestyrelsen)	77	76%
Siden 2007	16	16%
Siden 2008	5	5%
Siden 2009	3	3%
I alt	101	100%
Ubesvaret	1	

Tabel 7 Hvor mange timer bruger du på bestyrelsesarbejdet pr år?		
Færre end 50 timer	16	16%
50-100 timer	53	52%
100-200 timer	27	27%
Mere end 200 timer	5	5%
I alt	101	100%
Ubesvaret	1	

Tabel 8 Bestyrelsesformandens honorar udgør for de fleste gymnasier knap 40.000 kr pr år. Hvor meget synes du det burde udgøre?		
Mindre end 40.000 kr	5	5%
Det nuværende honorar er passende	37	37%
Mellem 40 og 60.000 kr	44	43%
Mere end 60.000 kr	15	15%
I alt	101	100%
Ubesvaret	1	

Tabel 9 Er det sandsynligt at en fusion eller en sammenlægning kommer på tale hos jer, hvis man ser fem år frem?		
Nej	55	56%
Ja, måske	7	7%
Ja, måske med et andet gymnasium	23	23%
Ja, måske med en anden ungdomsuddannelse	14	14%
I alt	99	100%
Ubesvaret	3	

Tabel 10 Ja til spørgsmålet i tabel 9 fordelt på regioner	Antal ja	Ja-procent
Nordjylland	1	8%
Midtjylland	14	54%
Syddanmark	8	40%
Sjælland	10	50%
Hovedstaden	11	48%
I alt	44	44%
Ubesvaret	3	

Tabel 11 Hvilke administrative fællesskaber deltager dit gymnasium i?	Note: Multiple besvarelser forekommer	
Ingen	22	22%
Et lønfællesskab	52	52%
Et regnskabsfællesskab	24	24%
Et it-fællesskab	55	55%
Andre	19	19%
Total	172	172%
I alt	100	100%
Ubesvaret	2	

Tabel 12 Hvordan bedømmer du økonomiudviklingen på dit gymnasium de næste 3-5 år?		
Økonomien bliver bedre	27	27%
Det bliver som nu	40	40%
Økonomien bliver ringere	33	33%
I alt	100	100%
Ubesvaret	2	

Tabel 13 Ser du særlige problemer eller vanskeligheder i at overtage bygningerne?		
Nej	68	69%
Ja	30	31%
I alt	98	100%
Ubesvaret	4	